

31.10.2024 24. helluntain jälkeisen viikon torstai

Päivän epistola

”Aikamääristä teille ei tarvitse kirjoittaa, veljet, sillä te tiedätte itse aivan hyvin, että Herran päivä tulee kuin varas yöllä. Juuri kun ihmiset sanovat: ”Kaikki on hyvin, ei mitään hätää”, tuho kohtaa heidät äkkiarvaamatta niin kuin synnytyspoltot raskaana olevan naisen, eivätkä he pääse pakoon. Mutta te, ystävät, ette elä pimeydessä, eikä tuo päivä pääse yllättämään teitä kuin varas. Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emmekä pimeydelle. Emme siis saa nukkua niin kuin muut, vaan meidän on valvottava ja pysyttävä raittiina. Ne, jotka nukkuvat, nukkuvat yöllä; ne, jotka juovat, ovat juovuksissa yöllä. Mutta meidän, jotka kuulumme päivälle, on pysyttävä raittiina: meidän on pukeuduttava uskon ja rakkauden haarniskaan ja otettava kypäräksemme pelastuksen toivo.” (1. Tess. 5: 1 – 8)

Tätä ennen (1. Tess. 4: 13 – 18) Paavali jättää kuolleiden kohtalon Jumalan haltuun. Nyt hän käsittelee, mitä seuraa eläville Kristuksen toisesta tulemisesta. Tätä hän kutsuu Herran päiväksi. Tämän nimen taustalla on joukko Raamatun tekstejä (Aam. 5: 18; Joel 2: 1; Sef. 1: 7; Ap.t. 2: 20; 1. Kor. 5: 5). Tapahtuma on äkillinen: ”kuin varas yöllä”. ”Kaikki on hyvin, ei mitään hätää” löytyy hieman toisessa muodossa profetoilta (Jer. 6: 14; Hes. 13: 19, 16), se on perinteinen tapa kuvata lopun aikaa. Maininta ”synnytyspoltoista” tuo esille Herran päivän äkillisen, yllättävän ja väistämättömän tulemisen (Miika 4: 9).

Tekstimme loppuosa on Paavalin kehotuksia, miten tessalonikalaisten tulee elää. Ensimmäisenä Paavali käyttää sanoja valo ja pimeys. Nämä ovat yleisiä uskonnollisessa kirjallisuudessa (Job 22: 11; Qumranin tekstit). Päivä ja yö tässä yhteydessä voivat olla Paavalin itsensä kehittämä malli. ”Valon lapsi” on hepreankielinen sanonta, jolla tässä yhteydessä kristityt erotetaan muista (pimeyden lapsista).

Sitten Paavali kehottaa valppauteen. Tämä on tyypillinen lopun ajan kehotus. Perinteisiä kielikuvia, mitä pitää varoa, ovat nukkujat ja juopuneet. Paavali kuvaa varautumista pukeutumisella sotavarusteisiin, hän on saanut vaikutteita profeetta Jesajalta (Jes. 59: 17) ja Viisauden kirjasta (5: 17 – 23). Hän määrittelee, että kristityllä tulee olla usko, toivo ja rakkaus. Voi olla, että hän kuvaa tässä lopun ajan vastakkainasettelua. On mahdollista, että nämä kehotukset ovat heijastavat varhaisen kirkon kasteopetusta.

Päivän evankeliumi

”Voi teitä! Te rakennatte muistomerkkejä profeettojen haudoille, mutta ketkä heidät tappoivat? Teidän isänne. Näin te tunnustatte ja hyväksytte isienne teot: he tappoivat profeetat, ja te rakennatte profeetoille muistomerkit. Tämän vuoksi onkin Jumalan Viisaus sanonut: ”Minä lähetän heidän luokseen profeettoja ja apostoleja, ja he tappavat ja vainoavat näitä.” Niinpä tämä sukupolvi saa maksaa kaikesta profeettojen verestä, joka maailman luomisesta lähtien on vuodatettu, Abelin verestä aina Sakarjan vereen asti, hänen, joka surmattiin alttarin ja pyhäkön välille. Niin, minä sanon teille: tämä sukupolvi vaaditaan vielä tilille. ”Voi teitä, lainopettajat! Te olette vieneet tiedon avaimen. Itse te ette ole menneet sisälle, ja niitäkin, jotka ovat halunneet mennä, te olette estäneet.” Kun Jeesus lähti sieltä, lainopettajat ja fariseukset ahdistivat hellittämättä häntä kysymyksillään ja ottivat puheeksi kaikenlaisia asioita yrittäen houkutella hänet ansaan. He kuuntelivat valppaasti saadakseen hänet kiinni hänen omista sanoistaan. Väkeä oli tällä välin kokoontunut tuhatmäärin, niin että ihmiset jo tallasivat toisiaan. Jeesus rupesi ensin puhumaan opetuslapsilleen: ”Varokaa fariseusten hapatetta, tekopyhyyttä.” (Luuk. 11: 47 – 12: 1)

Tekstimme jatkuu siitä, mihin eilen jäimme. Matteuksella on pidempi jakso, jossa hän käsittelee tätä samaa tekstiä (Matt. 23: 13 – 36).

Muistomerkkien rakentaminen profeetoille on ongelmallinen kohta. Muistomerkkihän osoittaa kunnioitusta ja Jeesus toteaa ”hyväksytte isienne teot”, joka viittaa profeettojen kuolemaan. Selitys on todennäköisesti se, että lainopettajat eivät kuunnelleet profeettoja eivätkä nytkään kuuntele Jumalan sanan julistajaa. Niinpä kyse on ironiasta: lainopettajat kunnioittavat kuolleita profeettoja mutta eivät eläviä. Rakentamalla muistomerkin he varmistavat, että profeetta on kuollut eikä vaivaa enää heitä. Muistomerkin rakentaminen on kunnioittamista, mutta lainopettajat eivät kuuntele Jumalan sanaa nytkään, toimien aivan samalla tavalla kuin edeltäjänsäkin.

”Jumalan Viisaus sanonut” antaa meidän ymmärtää, että seuraava lainaus olisi Raamatusta. Tällaista lainausta ei ole Raamatussa eikä muissakaan juutalaisissa kirjoituksissa. Sitten Luukas tuo esille jotain kirjoitusajankohdasta: ”Minä lähetän heidän luokseen profeettoja ja apostoleja, ja he tappavat ja vainoavat näitä.” Sana apostolit kertoo, että nyt Luukas kirjoitti jo omasta ajastaan.

Paavali mainitsee ensimmäisen marttyyriin, Abelin (1. Moos. 4: 8 - 10), ja marttyyri Sakarjan (2. Aikak. 24: 20 – 22). Toista Aikakirjaa pidetään Vanhan testamentin viimeisenä kirjana. Näin kyseessä olisi Vanhan testamentin ensimmäinen ja viimeinen marttyyri. Matteuksen mukaan kyse oli

Sakarjasta, Barakjan pojasta (Matt. 23: 35; Sak. 1: 1). Aikakirjan Sakarja on Jojadan poika. Luukas ei mainitse Sakarjan isän nimeä. Jotkut pitävät tässä mainittua Sakarjaa Johannes Kastajan isänä. Luukkaan idea on korostaa, että lainopettajat toistavat saman kuin heidän esi-isänsä: he eivät vastaanota Jumalan ilmoitusta. Tämä sukupolvi ei viittaa jonkin ajan ihmisiin, vaan todennäköisesti yleensä niihin, jotka eivät vastaanota Jumalan sanaa.

”Voi teitä, te lainopettajat! Te olette vieneet tiedon avaimen.” Ilmaus on samanaikaisesti kielteinen ja myönteinen. Myönteinen se on siinä mielessä, että Luukkaan seurakuntiin liittyneillä juutalaisilla lainopettajilla oli ”tiedon avain”, siis tieto Jumalasta. Tämä tieto johtaa myös tietoon Kristuksesta. Kielteistä on, että he eivät käyttäneet sitä oikealla tavalla.

Varhaisessa kirkossa nähtiin, että tiedon avain on usko. Lainopettajat väittivät Jeesuksen toimivan paholaisen voiman avulla. Näin he yrittivät viedä ihmisiltä uskon Jeesukseen ja laittoivat ihmisten edestä oven kiinni taivasten valtakuntaan. Tätä samaa he tekivät pyrkiessään kumoamaan Jeesuksen opetuksen tai etsiessään Häneltä sellaista opetusta, josta Häntä voitaisiin syyttää maaherran edessä.

Jeesuksen poistuessa uskonnolliset johtajat koettivat saada Jeesuksen kiinni jostain väärästä opetuksesta. Hän oli muodostunut uhkaksi heille.

Jeesuksen opetus tehoi. Väen määräksi arvioidaan ”tuhattamäärin, niin että ihmiset jo tallasivat toisiaan. Jeesus varoittaa opetuslapsiaan ”fariseusten hapatteesta, tekopyhydestä. Hapate on Raamatussa vanhaa taikinaa, joka vaikuttaa uuteen taikinaan kohottavasti. Tässä kohdassa kyse on fariseusten liian ankarasta, Vanhaan testamenttiin perustuvasta opetuksesta. Vanhan testamentin isien perinnäissääntöjä ei pidä sekoittaa Uuden testamentin opetukseen.